

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Zastępca
Rzecznika Praw Obywatelskich
Prof. UW dr hab. Marek ZUBIK

Warszawa, 8 czerwca 2010 r.

RPO-629945-I/10/AJK

00-090 Warszawa Tel. centr. 0-22 551 77 00
Al Solidarności 77 Fax 0-22 827 64 53

Pani

Katarzyna Hall

Minister Edukacji Narodowej

Ministerstwo Edukacji Narodowej
Al. J.Ch. Szucha 25,
00-918 Warszawa

Szanowna Pani Minister!

W dzienniku „Rzeczpospolita” z dnia 16 września 2009 r. ukazał się artykuł „Muzyka z panią od polskiego”, który porusza problem braku odpowiednich kwalifikacji wśród nauczycieli szkół podstawowych. Publikacja przedstawia sytuację szkół podstawowych w szczególności na obszarach wiejskich, gdzie brakuje nauczycieli o odpowiednich wymaganiach kwalifikacyjnych, co prowadzi do tego, iż obowiązki nauczycieli z przedmiotów takich jak, plastyka, informatyka, przyroda czy muzyka wykonują osoby bez właściwego przygotowania merytorycznego.

W myśl art. 10 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - *Karta Nauczyciela* (Dz. U. z 2006 r. Nr 97. poz. 674 z późn. zm.), zatrudnienie nauczyciela nie posiadającego wymaganych kwalifikacji może nastąpić po spełnieniu określonych przesłanek. Warunki zatrudnienia takiej osoby są ściśle określone przez ustawę, uzależniając podjęcie tego rodzaju pracy na czas określony jedynie za zgodą właściwego kuratora oświaty.

W roku ubiegłym Rzecznik skierował do Ministerstwa Edukacji Narodowej dwa pisma w przedmiotowej sprawie (pisma o sygn. RPO-629945-I/09/KJ z dnia 2 października oraz z dnia 10 grudnia 2009 r.), na które w dniu 31 grudnia 2009 r. uzyskał odpowiedź Ministerstwa.

Mając jednak na uwadze informacje przekazane Rzecznikowi przez kuratorów oświaty w pierwszym kwartale bieżącego roku wskazujące na utrzymującą się na przestrzeni dwóch ostatnich lat wysoką liczbę wydanych zezwoleń na zatrudnienie nauczycieli bez kwalifikacji, chciałbym zwrócić uprzejmie uwagę Pani Minister na wnioski wynikające z pism kuratorów, które dotyczą tego zjawiska (dane dotyczące ilości wydanych przez kuratorów zgód przedstawione zostały w formie dwóch tabel stanowiących załączniki do niniejszego pisma).

Z otrzymanych przez Rzecznika danych wynika, że dyrektorzy placówek oświatowych najczęściej występowali do kuratorów o wyrażenie zgody na zatrudnianie nauczycieli przedmiotów takich jak, muzyka, plastyka, technika, język angielski, język niemiecki oraz informatyka i przyroda.

Uogólniając, można stwierdzić, że zdiagnozowany problem wydawania przez kuratorów oświaty dużej ilości pozwoleń na zatrudnianie nauczycieli bez wymaganych kwalifikacji wynika z kilku powodów.

Jednym z ważnych czynników mających wpływ na zatrudnienie nauczycieli bez odpowiednich kwalifikacji jest niewielka liczba godzin omawianych zajęć edukacyjnych w ramowych planach nauczania. W przypadku małych placówek wiejskich, łączna liczba godzin wymienionych wyżej przedmiotów nie gwarantuje nauczycielom możliwości realizacji pełnego wymiaru zatrudnienia (pensum nauczycielskiego). Ponadto, koszty i czas dojazdu do oddalonych często placówek, przewyższające często wysokość wynagrodzenia nauczyciela, powodują bardzo niskie zainteresowanie pracą na tych stanowiskach ze strony osób z odpowiednimi kwalifikacjami.

Kuratorzy wskazują również, że w pewnym stopniu wpływ na obecną sytuację ma także struktura kształcenia nauczycieli szkół podstawowych polegająca na przygotowaniu ich do nauczania tylko jednego przedmiotu oraz korzystanie przez wielu nauczycieli ze wcześniejszych świadczeń emerytalnych.

Czynniki te prowadzą często do sytuacji, w której nauczyciele zatrudnieni w danej placówce i prowadzący zajęcia zgodnie ze swym merytorycznym przygotowaniem, realizują dodatkowo pojedyncze godziny innych przedmiotów, nie mając do ich prowadzenia stosownych uprawnień. Osoby, które podjęły pracę w takim charakterze zobowiązane

są wprowadzić do uzupełnienia kwalifikacji, jednakże niewielki odsetek nauczycieli decyduje się na odpłatne studia podyplomowe czy inne formy podwyższania swych kwalifikacji.

Art. 70 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej gwarantuje każdemu obywatelowi prawo do nauki oraz prawo równego dostępu do wykształcenia bez względu na miejsce zamieszkania. W ramach konstytucyjnego prawa do nauki dzieci powinny mieć zagwarantowaną możliwość edukacji na najwyższym poziomie, przez co rozumie się m.in. właściwą organizację oraz efektywne wykorzystywanie zajęć lekcyjnych.

Uwzględniając powyższe, działając w oparciu o art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2001 r., Nr 14, poz. 147 ze zm.), zwracam się do Pani Minister z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w niniejszej sprawie oraz o informację dotyczącą działań Ministerstwa Edukacji Narodowej mających na celu poprawę poziomu kwalifikacji nauczycieli szkół podstawowych znajdujących się na terenach wiejskich.

2 przewiercen

Załącznik 2.

ZASTĘPCA
Rzecznika Praw Obywatelskich
prof. UW dr hab. Marek Zubik